

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΑΡΧΑΙΑ

Α' Γενικού Λυκείου

Μ. Τετάρτη 4 Απριλίου 2018 | Διάρκεια Εξέτασης: 2 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Α. ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

[4] Επτά ολόκληρες μέρες, όσες έμεινε ο Ευρυμέδων με τα καράβια του, οι Κερκυραίοι εξακολούθησαν να σκοτώνουν όσους συμπολίτες τους θεωρούσαν εχθρούς. Τους κατηγορούσαν ότι θέλησαν να καταλύσουν τη δημοκρατία, αλλά πολλοί σκοτώθηκαν από προσωπικά μίσση και άλλοι, που είχαν δανείσει χρήματα, σκοτώθηκαν από τους οφειλέτες τους.

[5] Ο θάνατος πήρε χίλιες μορφές και, ό,τι φρικαλέο γίνεται σ' αυτές τις περιστάσεις, έγινε στην Κέρκυρα κι ακόμα χειρότερα. Πατέρας σκότωνε το παιδί του, άρπαζαν ικέτες απ' τους ναούς και τους σκότωναν εκεί μπροστά και άλλους τους έχτισαν μέσα στο ιερό του Διονύσου και τους άφησαν να πεθάνουν εκεί.

ΘΕΜΑ Β

Β.1. Ο Θουκυδίδης παρουσιάζει στο απόσπασμα ότι οι Αθηναίοι και συγκεκριμένα ο Ευρυμέδοντας δεν προέβησαν σε καμιά ενέργεια προκειμένου να αποτρέψουν τις βιαιότητες των δημοκρατικών Κερκυραίων. Το σημείο της αφήγησης που ενυπάρχει το έμμεσο σχόλιο του Θουκυδίδα είναι το εξής: «Ημέρας τε επτά, ἄς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον». Συγκεκριμένα, ο ιστορικός κατηγορεί έμμεσα τον Ευρυμέδοντα ότι, ενώ μπορούσε να αποτρέψει τις φρικαλεότητες των δημοκρατικών Κερκυραίων, δεν το έκανε. Του επιρρίπτει ευθύνες για την αδράνεια και την αδιαφορία του και τον θεωρεί συνυπεύθυνο

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

και συνένοχο. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ο Θουκυδίδης δεν αναφέρεται καθόλου στο ρόλο του Νικόστρατου στα γεγονότα αυτά. Έπικρίνεται μόνο η στάση του Ευρυμέδοντα, καταδεικνύοντας την ανικανότητα και την αναποτελεσματικότητά του έναντι κρίσιμων καταστάσεων, ενώ παράλληλα τονίζεται έμμεσα η διπλωματική ευστροφία και η μετριοπαθής στάση του Νικόστρατου που προσπαθούσε πάντα να συμφιλιώσει τις δυο αντιμαχόμενες πλευρές.

B.2. Ο Θουκυδίδης βαθύς ανατόμος της ανθρώπινης ψυχής, έχοντας σαν αφορμή τις φρικαλεότητες που διαπράχθηκαν κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου στην Κέρκυρα, με βαθιές και αιώνιας αξίας διαπιστώσεις και παρατηρήσεις διαπραγματεύεται την επίδραση της βίας και του πολέμου και μάλιστα του εμφυλίου πολέμου, πάνω στα ήθη της κοινωνίας και των ανθρώπων. Ο άνθρωπος μέσα στον πόλεμο μετατρέπεται σε θηρίο ανήμερο, έτοιμο να κατασπαράξει τους πάντες και τα πάντα. Χωρίς συναισθηματισμούς και ηθική του αρκεί να κυριαρχήσει («Πατέρας σκότωνε το παιδί του, άρπαζαν ικέτες απ' τους ναούς και τους σκότωναν εκεί μπροστά, και άλλους τους έχτισαν μέσα στο ιερό του Διονύσου και τους άφησαν να πεθάνουν εκεί»). Έτσι εύκολα διαπιστώνει κανείς τις τρομακτικές αλλαγές που γίνονται στην ψυχοσύνθεση και στις αξίες του ατόμου, πόσο μεταβάλλονται οι αξίες της ζωής του, πόσο αλλάζουν περιεχόμενο απ' αυτό το βίαιο δάσκαλο. Ακόμη η «μετάλλαξη» που υφίσταται το άτομο γίνεται φανερή από το πώς αλλοιώνεται το νόημα των λέξεων κατά το δοκούν σε τέτοιες μελανές περιόδους. «Η παράλογη τόλμη θεωρήθηκε ανδρεία και αφοσίωση στο κόμμα, η προσωπική διστακτικότητα θεωρήθηκε δειλία που κρύβεται πίσω από εύλογες προφάσεις και η σωφροσύνη προσωπίδα της αναδρίας. Η παραφορά θεωρήθηκε ανδρική αρετή, ενώ η τάση να εξετάζονται προσεκτικά όλες οι όψεις ενός ζητήματος θεωρήθηκε πρόφαση για υπεκφυγή». Τέλος διαφαίνεται ένας ορατός τόνος απαισιοδοξίας που διακρίνει τον Θουκυδίδη όσον αφορά την ανθρώπινη φύση, καθώς τονίζει πως συμφορές γίνονται και θα γίνονται πάντα μεγάλες και αμέτρητες όσο δεν αλλάζει η φύση του ανθρώπου. Η ανθρώπινη φύση, λοιπόν, είναι επιρρεπής στο κακό και μέσα στον πόλεμο ο άνθρωπος γίνεται το αγριότερο από τα ζώα.

B.3. Η αρχαία Κερκυραϊκή κοινωνία κατά τον Θουκυδίδη μαστίζεται από μια υπόκωφη ταξική σύγκρουση. Πριν ακόμη υπάρξει η ανοιχτή σύγκρουση μεταξύ ολιγαρχικών και δημοκρατικών ήταν φανερό πως προϋπήρχε η βάση μιας

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

εμφύλιας διαμάχης. Οι ολιγαρχικοί εκ των πραγμάτων είχαν συγκεντρώσει τον πλούτο στα χέρια τους, που ήταν ταυτόσημος και με την κατοχή πολιτικών θέσεων και αξιωμάτων. Επομένως, οι δημοκρατικοί ως παράταξη ήταν στελεχωμένοι από τους φτωχότερους και κατ' επέκταση πολιτικά και κοινωνικά παραμερισμένους πολίτες. Η αντιπαράθεση αυτή και η διχόνοια που υπέβοσκε στις αντίπαλες παρατάξεις επιτεινόταν και από τα συνεχώς αυξανόμενα χρέη των δημοκρατικών στους ολιγαρχικούς. Οι πλούσιοι, δηλαδή, εκμεταλλούνταν την ανέχεια των φτωχότερων δανειζοντάς τους χρήματα, τα οποία μεταφράζονταν ως υποθήκη των περιουσιών αλλά και του μέλλοντος των αδύναμων στους οικονομικά ισχυρούς ολιγαρχικούς. Αυτή η εξάρτηση εξηγεί το μίσος και τη λυσσαλέα βιαιότητα των δημοκρατικών, όταν τους δόθηκε η αφορμή της πολιτικής συγκυρίας. Έτσι τα χρόνια προβλήματα της κοινωνικής ανισότητας αλλά και η συσσωρευμένη καταπίεση των αδύναμων από τους δυνατούς εκφράστηκαν κάτω από το πρόσχημα της πολιτικής αντιπαράθεσης. Ο Θουκυδίδης λοιπόν προσπαθεί να αναγνώσει τα πραγματικά αίτια του πολέμου εμβαθύνοντας τόσο στην ανθρώπινη ψυχολογία όσο και στην κοινωνική ανισότητα των πόλεων – κρατών της εποχής του γιατί, ας μην ξεχνάμε, πως εν τέλει ο πόλεμος αυτός δεν είναι καθαρά ιδεολογικός και πολιτειακός, καθώς στην πραγματικότητα το υπόβαθρο του είναι κοινωνικό και ταξικό.

B.5. 1. Σωστό 2. Λάθος 3. Σωστό 4. Σωστό 5. Λάθος
6. Λάθος 7. Σωστό 8. Λάθος 9. Σωστό 10. Σωστό

B.5. φαρέτρα: υπερενεγκόντες
ιδιοχρησία: άπεχρώντο
ιδεατός: όφθῶσιν
σχήμα: ύποσχείν
άφιξη: άφικόμενος
μισαλλοδοξία: δοκοῦντας
απόσπασμα: άπεσπῶντο

B.6. α) τῆς νυκτός: ὦ νύξ
τάς ναῦς: τήν ναῦν
οἱ πολλοί: τῶν πλείστων
τήν πόλιν: ὦ πόλι
τῶν έχθρῶν: τῶ έχθρῶ

2018 | Φάση 2 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

- β)** όφθῶσιν: όφθεισαν / όφθειεν
ύποσχεϊν: ύφέξετε
άπεσπώντο: άποσπώνται
άπέθανον: άπόθανε
ύπερενεγκόντες: ύπερενέγκης
- B.7. α)** προσπλευούσας: κατηγορηματική μετοχή από το «αίσθόμενοι» με υποκείμενό της το «ναῦς» (αναφέρεται στο αντικείμενο του «αίσθόμενοι»)
έπιφέροντες: εναντιωματική μετοχή ονομαστική απόλυτη¹ (υποκείμενό της: Κερκυραῖοι)
σφίσιν: αντικείμενο της μετοχής «όφειλομένων»
ύπό τών λαβόντων: ποιητικό αίτιο στο «άπέθανον»
άπό τών ιερών: εμπρόθετος προσδιορισμός κίνησης από τόπο
- B.7. β)** Δευτερεύουσα αναφορική - παραβολική πρόταση, ως προεξαγγελτική παράθεση. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία «οἷον», εκφέρεται με οριστική ενεστώτα και αναφέρεται στο «ούδέν».

¹ Πρόκειται για ιδιαίτερη σύνταξη χαρακτηριστική του Θουκυδίδη. Τίθεται στη θέση της γενικής απόλυτης.